

Zsidó Ferenc

Anti

Részlet az azonos című, megjelenés előtt álló regényből

Mariska néni fuszulykát bontott a nyári konyhában, Bíró János bá' egy ideig föl-alá kasmatolt az udvaron, aztán az asszony mellé telepedett egy kisszékre, segíteni. Szaporán ment a bontás, mert előtte a napon jól megszáritották a hüvelyeket egy pokrócra kiterítve, forgatták, taposták, így a szemek egy része ki is pergett, a pokrócot fölfogva csak át kellett tölteni egy teknőbe, s a kinyílt, üres héjakat különválogatni. Csak a makrancosabb, tömzsibb-keményebb, kevésbé száraz hüvelyekkel kellett megdolgozniuk.

– Régebben azt mondtad, ez fehérnépmunka... – mondta évődve Mariska néni.

– Hát, lassan én is béállhatok fehérnépnek... – somolygott vékony, őszes bajsza alatt az öreg.

Hangjában nem volt semmi lemondás, inkább játékosság, kékes-szürke szeme élénken csillogott. Ebbe az élénk tekintetbe szeretett bele egykor Mariska néni, és nem adta volna semmiért, hogy öreg korára is maradt valamicske annak csillogásából.

– Ugyan biza mért, te? – kérdezett vissza.

– Hát, férfinak már elég gyöngye van... gyök...

– Aki férfinak gyöngye, az fehérnépnek sömmilyen! – cukkolta tovább mosolyogva Mariska néni.

– A, fiam, a!

Elhallgattak, egy ideig csak a fuszulykaszemek pattogása hallatszott. Szép, egyforma szemű, tarka paszuly volt, ők úgy hívták: madártojás-fuszulyka. Aztán az öreg újramegkezdte:

– Megvénültünk, te asszony...

– Meg, főleg te!

– S úgy elbolondult ez a világ is...

– Nem jobban, mint mű!

– Emlékszöl, akkoriba', amikor ésszekerültünk, milyen szép vót itt a környék?

– Nem azér vót szép, mer olyan szép lött vóna, hanem azér, mer fiatalok vótunk!

– Mondasz valamit, asszony!

– Hogy szokták mondani? Eltött mindön. Vége víg Andrásnak.

– ... s a sok fingivásnak...

– Úgy, no, kezdjed megint...

– Csak azért mondtam, mer akkor még úgy meg vót adva mindönnek a módja. Emlékszöl, még az árokmartot is megkaszáltuk, a fődek szépön megművelve. Most fele ott van pallagon, dungóvárnak...

– Más világ lött, János! Mindönki nem túrhassa most is a fődet...

– Márpedig én azt mondom, ha a mezei munkát nem becsülik meg, abból baj lösz.

– Hadd el, no. Éjsze, eligazítják a világ baját nélkülünk is...

Az öreg cöcögött, majd folytatta:

– Én már, ha nagy fejes vónék, megbüntetném azokat, akik nem dógozzák meg a területjüket. S odaadnám ingyen művelésre másnak. De ezek a mai nagykutya... Miattuk nincs becsületje a földnek! Oda jutotunk, hogy mindönki kótyavetyéli el. Jőnek osztán a bukarestiek, azoknak van pénzük, ne félj! Amit Ceaușescu nem tudott megoldani harminc esztendő alatt, ezek égy-kettőre elintézik!

– Eriggy, hadd el, ne politizálj! Mit értöd te, mi folyik odabé... – legyintett Mariska néni, aztán kinyújtotta, egy pillanatra megpihentette a karját. Mostanában egyre gyakrabban zsibogott, vált erőtlenné, még ilyen könnyű munkák közben is, mint a paszulybontás.

– Azt tudom, hogy fejitől bűdösödik a hal! – erősködött az öreg. – Ha azok odaföl nem a maguk suspusai-val lönnének elfoglalva, hanem odafigyelnének a dógokra, nem így állnánk! Régebb legalább rend vót!

– Régebb..., régebb... A fiatalok azt mondanák: rég vót, igaz se vót...

– De mü azér tudjuk, ugyé?

Az asszony bölintott, kissé elhallgatnak, majd az öreg folytatta:

– Emlékszöl, milyen boldogok vótunk, amikor az első bikabornyúnak megkaptuk az árát? Pontosan három és fél mázsát nyomott. Mismásolás nélkül! Hallom, most úgy csinálják, hogy mérés előtt jól megötetik fött pityókával, korpával, s megittassák, hogy de-

gedjön meg a hasába. Úgy megfogja a gyomrát, mérés előtt nem sz...ja ki bizonyoson. Azt mondják, harminc kilót is lehet nyerni így...

– Hadd el, te, János! Osztán mindönki úgy számol el Isten előtt a dógaival, ahogy tud...

– Azt is hallottam – folytatta az öreg háborogva –, ha fejős tehent visznek a vásárba, előtte fölpumpálják a tógyit! El tudod képzölni, asszony? Kocsipumpával!

– Azér neköd is megvót a magadhoz való eszöd világeletödbé'...

– Az más! De ilyesmit én soha...

– Csak égyebet!

– Nem mondom, hogy nem vótak ilyen-olyan dógok, de azér fiatalabb koromba' formája vót mindönnek. Most annyian elmöntek innen, hogy akik itt maradtak, azt gondolják, nyugodtan gazembörködhetnek.

– Hát...

– Számoltad-é éssze mostanába', hányan elmöntek csak az utóbbi két-három esztendőbe'?

– Én ugyan nem...

– Hát ugyé, Pálfi Gáspáréknál a két léány, még jó, hogy Gázsika itthon maradt; osztán a Gyöngyössy legény, a vadőréknül mind a kettő, Nágujék azt mondták, hazajő a léányka, ha béfejezte az egyetemöt, de azt leshetik; Szécsiéknül is a gyermekök s Vargáéknül is. S ez csak a fiatalja. Az üdősebbek közül...

– Hát a te gyermeköeidöt mért nem számolod? – vágott a szavába Mariska néni.

Bíró János arca elkomorult, aztán legyintett:

– Azért nem számolom, mert a léányunk csak ide mönt, ehelyré, a fiunk pedig csak nemrég mönt el...

Emlékjel, raku technika

– De hát az ugyanaz, te embör...
Nincsenek itthon... Különben is, mi
az, hogy nemrég? Neköd a három esz-
tendő nemrég?

– Nincs még három esztendeje, csak
kettő...

– Kétezörtizenkettő őszin mönt el,
most kétezörtizenöt nyarán vagyunk,
szóval mindjárt három éve...

– Mindégy, ő még hazajő, azért se
számoltam... – makacskodott az öreg.

– Mire, a temetésünkre?

– Annál előbb!

– Vagy még arra se...

– Te is hallottad, többször elmondta:
nem akar, míg a világ, ott ülni...

– Mind ezt mondják, osztán égy se
jó haza...

– Jancsi hazajő! Csak égy kicsit meg-
szödi magát! Ha nem élhetetlenködi el
ott is a dógot...

– Ne kezdjed már megint... Azért
lőtt élhetetlen, mert te bébeszélted
neki!

Bíró János nagyot, nehezet sóhajtott,
derús arca elkomorult:

– Immár ehetöm itthon a kefét, s
közben hallgathatom, ahogy az em-
börök mondogatják: nektök könnyű, a
fiatok kúdi a pénzt Angliából... Kúdi
a fészkes fenét! Igaz, nem is vagyunk
reászorulva...

– Nem csak te öszöd a kefét, János!

Mérgeesen, szinte ellenségesen néz-
tek egymásra. Mintha egymást hi-
báztatták volna, amiért a gyermekeik
elmentek. Nehezen engedett a harag,
percekig hallgattak, csak a kezük
járt: a kellesénél talán indulatosabban
fejtve ki a hüvelyekből a paszulysze-
meket.

– Mondom én neköd – váltott témát
aztán az öreg, könnyed hangot erőltet-
ve magára –, a java elmönyön innen a

népnek. S az a vajégy nagymejjű, aki
marad, hágyászkodik!

– Mennyit lovagolsz ezön a dolgon!
Ne foglalkozz mással! Nincs égyéb dó-
god?

– Hogy kinőtte magát ez a Nánás
Gyuri is! – mondta tovább az öreg a
magáét konokul.

– Irigylöd?

– S belérángatta ezt az Antit is...

– Könnyű Katit táncba vinni, ha ő is
akar mönni...

– Igön-igön, de akármikor dutyiba
kerülhetnek!

– Az az ő bajuk!

– Nem úgy van az, asszony! Ha ma-
guknak bajt csinálnak, a falunak is bajt
csinálnak! Azért kéne égy kicsit a kör-
műkre nézni!

– Mi vagy te, falubíró?

– Elég baj, látod-é, hogy már az
sincs! Régebben égy-kettőre el lőtt
vóna intézve az ilyesmi. Most pe-
dig...?

– Sönki se törődik sömmivel, mi? Ha
béhajtják, kiadják! – mondta gúnyosan
Mariska néni. Majd: – Ne siránkozz,
Bíró János! Nyugodj belé, hogy meg-
vénültél, lögyön gondod magadra, s
égyébbel égy kicsit hagyj alább...

Az öreg hallgatott egy sort, majd
egyszerre elsötétülő tekintettel, fojtott
hangon így folytatta:

– Felajánlottam Nánás Gyurinak
megvétele Bandit s Szellőt, de azt
mondta, túl vénök neki...

– Nocsak!

– Tizenhat évesök... Ha megvigyáz-
za, öt-hat évig még lovak. Magad is
láthatod, milyen jó erőben vannak...
– bizonygatta Bíró János hevesen.

– Hát...

– Csak kétezörtszázat kértem a
kettőért! Égy jó ló árát... – háborgott.

Mariska néni nem tudta, min csodálkozzék jobban: azon-e, hogy nem kellett Gyurinak a lovak vagy azon, a férje rászánta magát, hogy eladja azokat. Csak nézte, nézte az öreg nekiszomorodott, tehetetlenségről árulkodó arcát, és egyszerre úgy megsajnálta, hogy könnyek szöktek a szemébe.

– Hadd el, asszony, ne itasd az egeréköt! – akarta heccelni az öreg a fe-

leségét, de a hangja egy fokkal fátyolosabbra sikeredett, mint gondolta. A fene ögye meg, csak nem?!, gondolta meglepetten, megköszörülte a torkát, küszködött az elérékenyülés ellen, de hasztalan, szemérmesen elfordította a fejét, s a következő pillanatban már ő is itatta.

S ami azt illeti, volt is egér a házban bőven.